

Hovedtrekk i tilskudds-/refusjonsordningen

- Bevilgning over KMD (KDD) budsjett, budsjettkapittel 575, post 60 og 61.
Bevilgning 2024 (overslagsbevilgning statsbudsjettet): kr 13 071 914 000, inklusiv tilleggskompensasjon på kr 88 409 000 «Moskenes-tilskuddet». Budsjettforslaget for 2025 er på kr 14 616 141 000, inklusiv tilleggskompensasjon på kr 92 211 000. Regnskapstall for 2023 var hhv kr 11 606 481 000 og kr 82 800 000.
- Supplement til kommunens frie inntekter. Tilskuddordningen skal dekke deler av utgiftene som kommunene har til særskilt ressurskrevende tjenester
- Stortinget vedtar rammebevilgningen som skal kompensere kommunenes utgifter.
Stortinget budsjettvedtak for 2025, vedtatt i desember 2024, skal dekke kommunens «merutgifter» i 2024.
- Regjeringen kan gi signaler i kommuneproposisjonen i mai år for hvilke premisser som skal legges til grunn for utbetalinger til kommunene i 2024, men de endelige avklaringene kommer først i rundskriv IS-4/20xx etter at statsbudsjettet er vedtatt av Stortinget for 2025.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (forslag)	Endring 23-24
Kompensasjons- grad	80%	80%	80%	80%	100% -innbyg.beløp - 10%	100% - innbyg.beløp -10%	
Innslagspunkt	1 430 000	1 470 000	1 526 000	1 608 000	1 692 000	? +	5,22%
Fratrekk for kriteriet PU 16 år	744 000	768 000	789 000	832 000	892 000	? -	7,21%
Personer over 67 år omfattes ikke av ordningen	Født 1953 eller senere	Født 1954 eller senere	Født 1955 eller senere	Født 1956 eller senere	Født 1957 eller senere	Født 1958 eller senere	
PU – kriteriet over 16 år	Født i 2002 eller tidligere, dvs med i telling 1.1.19, jf IS-3/2019	Født i 2003 eller tidligere, dvs med i telling 1.1.20, jf IS-3/2020	Født i 2004 eller tidligere, dvs med i telling 1.1.21, jf IS-3/2021	Født i 2005, eller tidligere, dvs med i telling 1.1.22, jf IS- 3/2022	Født i 2006, eller tidligere, dvs med i telling 1.1.23, jf IS-3/2023	Født i 2007, eller tidligere, dvs med i telling 1.1.24, jf IS- 3/2024	

Historikk – historikk sett fra statens side (kontantprinsippet)

År	Utbetaling i MNOK	Antall mottakere	Kompensasjonsgrad	Innslagspunkt
2004	1 506	3 398	80	kr 700 000
2005	1 852	3 766	80	kr 725 000
2006	1 700	3 696	70	kr 745 000
2007	2 018	4 013	70	kr 770 000
2008	2 966	4 505	85	kr 800 000
2009	3 998	5 299	85	kr 835 000
2010	4 160	5 527	80	kr 865 000
2011	4 655	5 742	80	kr 895 000
2012	5 330	6 188	80	kr 935 000
2013	6 361	6 667	80	kr 975 000
2014	7 271	7 125	80	kr 1 010 000
2015	8 264	7 517	80	kr 1 043 000
2016	8 642	7 781	80	kr 1 081 000
2017	9 039	7 927	80	kr 1 157 000
2018	9 326	8 033	80	kr 1 235 000
2019	10 189	8 135	80	kr 1 270 000
2020	10 521	8 140	80	kr 1 361 000
2021	10 068	7 829	80	kr 1 430 000
2022	10 696	7 948	80	kr 1 470 000
2023	11 608	8 301	80	kr 1 526 000

Kilde:
Helsedirektoratet

Prop. 1S (2024-2025) – Kommunal- og distriktsdepartementet

Regjeringa la i kommuneproposisjonen for 2025 fram forslag til ein ny modell som er ein hybrid av modellen frå perioden 2004–2007 og gjeldande modell. Stortinget slutta seg til forslaget frå regjeringa.

Den nye toppfinansieringsmodellen vil først berekne ein eigendel utover innslagspunktet med eit likt beløp per innbyggjar. Denne er berekna til 358 kroner per innbyggjar for 2025.

Eigendelen vil vere ein variabel og bli endeleg berekna etter at dei samla krava er sendt inn frå kommunane våren 2025. Deretter vil det bli berekna ein eigendel på 10 pst. av kommunen sine samla utgifter over innslagspunktet etter at eigendelen per innbyggjar er trekt frå. Denne eigendelen vil bli fast.

Summen av dei to eigendelane utgjer det same som eigendelen i gjeldande modell (20 pst.), slik at samla eigendel på landsbasis blir om lag uendra samanlikna med i dag. Kompensasjonsgraden for den einskilde kommune vil kunne variere frå null til rundt 90 pst.

Prop. 1S (2024-2025) – Kommunal- og distriktsdepartementet

Modellen blir noko meir komplisert då den har to eigendelar over innslagspunktet. Regjeringa legg likevel meir vekt på dei positive sidene ved modellen. Fordelen med modellen er at den i større grad tek omsyn til belastninga på den enkelte kommune sin økonomi ved å yte ressurskrevjande tenester og at den har gode insentiveffektar, noko modellen frå perioden 2004–2007 ikkje hadde.

Kommunane og staten fører rekneskap etter ulike prinsipp. Toppfinansieringsordninga er ei etterskotsvis refusjonsordning.

Kommunane skal føre inntektene det året utgiftene oppstår. Det inneber at endringa i modellen for toppfinansieringsordninga i 2025 får verknad på kommunane si inntektsføring i 2024.

Endringa i modellen har ikkje konsekvensar for kommunane si innrapportering til Helsedirektoratet.

Hvordan blir beregningen for 2024?

Eksempel for 2024:

10 like kostnadskrevende brukere, som samlet gir sum utgifter kr 33 080 000. Ingen tjenestemottakere i eksemplet har diagnosen psykisk utviklingshemming.

Dette kravet på kr 33 080 000 sendes/rapporteres Helsedirektoratet iht tidligere «mal/skjema»

Kommunen har 8 082 innbyggere.

Helsedirektoratet vil etter at dette kravet er mottatt, gjøre et fratrukk for et beløp pr innbygger pr 1.7.24 (pt anslått til kr 358).

Etter at innbyggerbeløpet er trukket fra i refusjonskravet, gjøres det ytterligere et fradrag på 10%.

I eksemplet ender vi opp med et endelig refusjonsbeløp på kr 27 167 980.

	Sum utg	5 000 000		
	Innslag	1 692 000		
	Netto	3 308 000		
	Ant	10		
	Sum utg	33 080 000		
358	8 082	2 893 356	10	289 336
		30 186 644		
	10 %	3 018 664	10	301 866
		27 167 980		591 202

Riksrevisjonens rapport om ressurskrevende tjenester

KONKLUSJON (1)

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har ikke utformet tilskuddsordningen for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester i kommunene i tråd med kravene i reglement for økonomistyring i staten.

- KDD har ikke utformet tilskuddsordningen på en slik måte at tilskuddsregelverket gir grunnlag for å fastsette riktig tilskuddsbeløp
- Beregning av tilskuddsbeløp i tråd med tilskuddsregelverket krever informasjon som kommunen ikke har forutsetning for å gi
- KKDD har mottatt informasjon om utfordringer ved ordningens innretning, men har ikke endret utformingen.

Riksrevisjonens rapport om ressurskrevende tjenester

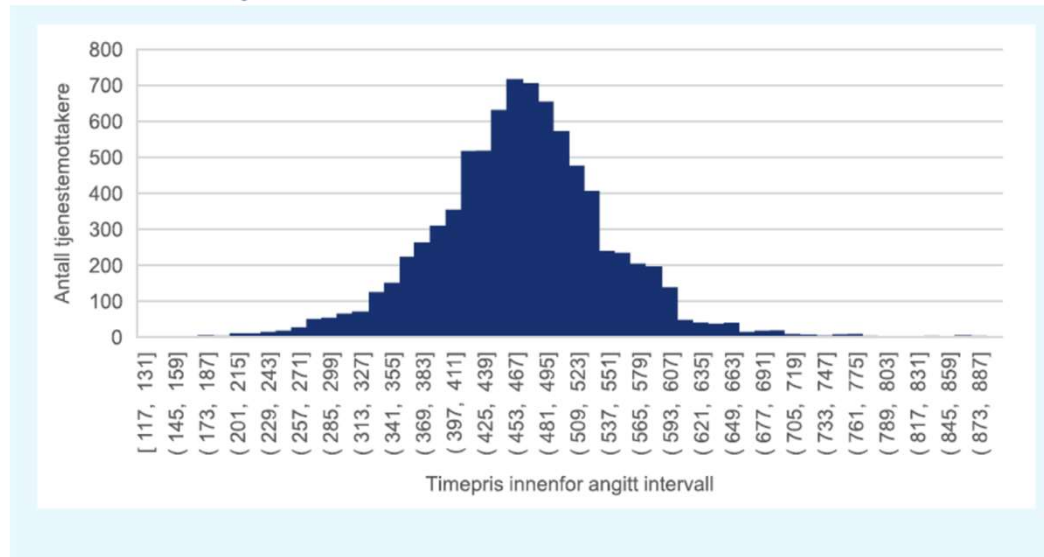
KONKLUSJON (2)

Kommunal – og distriktsdeparamentet (KDD) har ikke fulgt opp svakheter i Helsedirektoratets kontroll og forvaltning av tilskuddsordningen.

- Helsedirektoratet har ikke etablert et tilstrekkelig system for kontroll for å forebygge, avdekke og korrigere feil i kommunenes refusjonskrav
- Helsedirektoratet har gjort nok for å sikre lik praksis og forståelse av regelverket for ordningen.

Variasjoner i timepris - 2023

Figur 4 Fordeling av timepriser for ressurskrevende tjenester per mottaker i kommunenes refusjonskrav i 2023

Kilde: Helsedirektoratet, bearbejdet av Riksrevisjonen. Mottakere av tjenester med timepris høyere enn 900 kroner er fjernet fra figuren av visuelle hensyn. Dette gjaldt for 38 av 8 301 tjenestemottakere, fordelt på 11 kommuner.

Oppsummering timepriser 2023

Det er stor variasjon i timeprisene som kommunene legger til grunn i refusjonskravene

Fordelingen av timeprisen for ressurskrevende tjenester per mottaker er vist i figur 5. Våre analyser viser at det er stor variasjon i hvilke timepriser kommunene la til grunn i refusjonskravene som ble utbetalt i 2023:

- Den laveste timeprisen som ble utbetalt for ressurskrevende tjenester til én mottaker i 2023, var 117 kroner, mens den høyeste var 1 682 kroner.
- Den gjennomsnittlige timeprisen for ressurskrevende tjenester per tjenestemottaker var 471 kroner.

- Vestfold og Telemark har den høyeste gjennomsnittlige timeprisen, på 480 kroner. Troms og Finnmark har den laveste gjennomsnittlige timeprisen, på 416 kroner.
- Det er stor variasjon i den gjennomsnittlige timeprisen per kommune, også for kommuner innenfor samme geografiske område. Den gjennomsnittlige timeprisen som ble lagt til grunn i refusjonskravene i 2023 for kommunene i Innlandet, varierte mellom 328 og 576 kroner.
- Blant alle kommunene som mottok tilskudd i 2023, var den laveste gjennomsnittlige timeprisen 301 kroner, mens den høyeste gjennomsnittlige timeprisen var 840 kroner.
- De fleste kommunene har en gjennomsnittlig timepris mellom 450 og 500 kroner.

Riksrevisjonens rapport

Revisors oppgave

ISRS 4400 – Avtalte kontrollhandlinger – bekrefte gyldighet

- Angitt ressursinnsats i kroner skal være beregnet ut fra reell underlagsdokumentasjon i tråd med IS-4/2025
- Reell ressursinnsats i antall direkte tjenestetimer skal være dokumentert og skal logisk samsvare med ressursinnsatsen i kr som er med i kravet
- Kun direkte lønnsutgifter ført på spesifikke arter og funksjoner i regnskapet
- 2023: Stikkprøve: kun inntil 30 tilfeldig utvalgte tjenestemottakere, det samme for 2024?

Betingelser i ordningen (1)

Oppholdsprinsippet

Dersom en person oppholder seg i en annen kommune enn bostedskommune i forbindelse med f.eks. foreldresamvær eller ferie, er det samværskommunen/feriekommunen som er ansvarlig for å fatte vedtak om tjenester, yte tjenestene og dekke utgiftene til disse så lenge oppholdet varer, jf Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1, første ledd og § 11-1

Ansvar for å organisere ledsagertjeneste for pasienter

Når en bruker legges inn i spesialisthelsetjenesten, vurderer spesialisthelsetjenesten hvilken bistand som er nødvendig for at pasienten skal få forsvarlig helsehjelp, og dekke kostnadene til en slik bistand, jf Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 og spesialisthelsetjenesteloven § 2-1a

Betyr: Utgifter til tjenester gitt mens tjenestemottaker er innlagt på sykehus kan ikke medtas i refusjonsgrunnlaget.

Betingelser i ordningen (2)

Refusjon for utgifter etter frafall/avvikling av tjenester

Påløpte utgifter frem til frafall/avvikling av tjenester til en tjenestemottaker kan tas med i refusjonskravet. Hvis kommunen ikke klarer å knytte personell til andre oppdrag/oppgaver kan refusjonskravet omfatte inntil en måneds direkte lønnsutgifter for det personell som ikke blir omdisponert. Det må fremlegges dokumentasjon til revisor for kommunens arbeid med omdisponering av overtallig personell.

Krav til vedtak

Det skal foreligge et gyldig enkeltvedtak, jf «Saksbehandlingsveilederen» side 42, 3.2.2.1 for at tjenestemottaker kan tas med i søknaden fra kommunen.

Det er bare anledning til å kreve refusjon for påløpte, direkte lønnsutgifter fra det tidspunktet enkeltvedtaket gjelder. Kommunen må kunne dokumentere at tjenesten er levert og at det ikke kun er utførte (vedtakstimer) som ligger til grunn for refusjonskravet.

Det kan gis unntak for tjenester der det vanligvis ikke fattes enkeltvedtak (fysioterapi, ergoterapi).

Dokumentasjonskrav: faktureringsgrunnlag, arbeidslister, oppmøtelister mm)

Betingelser i ordningen (3)

Vertskommunebrukere

Vertskommunebrukere som er psykisk utviklingshemmede 16 år og over, skal føres som vertskommunebruker og ikke som psykisk utviklingshemmet. Egen oversikt over vertskommuner følger også i år med rundskrivet , som tidligere år.

Statstilskudd og egenbetaling

Øremerkede tilskudd og egenbetalinger skal trekkes ut av refusjonskravet som tidligere år.

Tjenestetimer – direkte timer og tjenestetimer uten vedtak

Timer som er utført etter vedtak. 1:1 vedtak, 2:1 vedtak og 3:1 vedtak. Utgangspunktet er vedtak, men følgende vil kunne underbygge leverte timer utover vedtak:

- lønnsutgifter fra kostnadssted-
- avtaler/fakturaer fra eksterne leverandører
- sammenstilling av utgifter i møter mellom berørte enheter
- utførte timer som er registrert i helse- og omsorgssystemet, IPLOS mfl
- utførte timer fra turnussystem, arbeidslister, journaler mm

Betingelser i ordningen (4)

Direkte lønnsutgifter/direkte brukertid

I hjemmebaserte tjenester defineres direkte brukertid å være når personellet er i direkte interaksjon med tjenestemottaker. Hjemmetjenestens reisetid til tjenestemottaker er eksempelvis ikke direkte brukertid, og heller ikke administrativt arbeid som rapportering, mv.

I et bofellesskap regner man at lønnen til alle ansatte som jobber i direkte interaksjon mot tjenestemottakerne er å anse som direkte lønn. Tjenesteyter må være til stede i boligen og ha sine arbeidsoppgaver i interaksjon med tjenestemottaker. Tid brukt på arbeidsoppgaver utenfor bofellesskap/dagsenter kan ikke tas med. Stillinger med merkantile- eller ledelsesoppgaver kan heller ikke tas med.

I et bofellesskap skal det fattes individuelle vedtak for alle tjenestemottakerne. Dersom personalet har ansvar for flere mottakere i bofellesskapet, kan en beregning av ressursbruk basert på timer i de individuelle vedtakene medføre at det samlet sett blir lagt til grunn flere timer enn det som faktisk utføres. Kommunen kan kun inkludere den andelen av utgiftene som er knyttet til den enkelte ressurskrevende tjenestemottakeren. Dersom den ansatte yter bistand til flere mottakere, skal utgiftene fordeles mellom mottakerne.

Kommunen må kontrollere at utgifter til andre mottakere enn ressurskrevende tj. mottakere trekkes ut/korrigeres der kommunen yter tjenester til flere samtidig. Revisor skal kontrollere at kommunen har utført kontrollen.

Kalkyleoppsett – et eksempel – del I

Timepris Helse og omsorg 2021 - ressurskrevende brukere				
Utdanningsnivå pr 31/12-21 innhentet fra lønssystem	Vekting			
Høgskole	25,54 %			
Fagarbeider	53,31 %			
Ufaglært	21,15 %			
	100,00 %			
	Timesats	Vektet	Vekting	Kommentar
Timelønn fast ansatte høgskole -12 mnds lønner	284,49	72,66		
Timelønn fast ansatte fagarbeider - 12 mds lønner	241,80	128,90		
Timelønn fast ansatte ufaglært - 12 mnds lønner	207,07	43,80		
Timelønn fast ansatte etter vekting		245,36		
Kv./ nattillegg i hht gj.snittlig årslønn	56,00	30,24	54,0 %	13 t/ 24 t = 54 % (Kveld og nattillegg mellom kl 17.00 og 06.00)
Snitttillegg		30,24		
Lør/ søn tillegg, vektet gj.snitt	68,64	19,22	28,0 %	104 dg/ 365 dg = 28 % (Lørd/søndagstillegg)
Snitttillegg		19,22		
Helligdagstillegg beregnes av snittlønn	245,36		4,0 %	15 dg/ 365 dg = 4 % (Helligdagstillegg etter vekting)
Helligdagstillegg 133 %	326,33	13,05	133 %	Vektet timelønn multiplisert med satsen på 133 %
Vektet timepris lønn med turnus-tillegg		307,87		

Kalkyleoppsett – et eksempel – del II

Fagadministrativt arbeid (ikke ledelse og organisering)	307,87	22,72	7,4 %	Vektet fagadministrativt påslag ressurskrevende brukere ut fra antall 2020
Feriepenger av fast lønn + faste tillegg + fagadm arbeid	317,54	3,91	1,23 %	Feriepenger av timepris lønn
Feriepenger av helligdaogstillegg	13,05	1,57	12,00 %	Feriepenger av turnustillegg
Variabel lønn inkl tillegg	307,87	30,47	9,9 %	Andel variabel lønn av fast lønn, hentet fra fane Beregn variabel lønn 2020
Feriepenger av variabel lønn	30,47	3,66	12,0 %	Feriepenger av variabel lønn (vikarer, ekstrahjelp, overtid)
Timepris total lønn inkl feriepengetillegg		370,19		
	Timepris			
Pensjon ordinær	370,19	70,31	18,99 %	Vektet timepris inkl feriepenger multiplisert med aktuell pensjonsats
Pensjon sykepleier	370,19	4,10	1,11 %	
Arbeidsgiveravgift av timepris og pensjon	444,60	62,69	14,1 %	
Timepris total lønn inkl. sos.utg.		507,29		
Timeprisen som her fremkommer multipliseres så med vedtakstimer pr bruker.				
Vil variere fra kommune til kommune				

Lønnsutgifter påløpt bofellesskap - fordeling

Pr beboer

Gerica nr	Init	Fødselsår	Diagnose	Timer	Uker	Totalt	Timepris	Beløp	Tjeneste	Egenandel	Refusjon	Egenbetaling	Ref.krav
178JM		1967	PU	88,15	52	4 584	579	2 654 136	Praktisk bistand i hjemmet				
						1 443	579	835 612	Heldøgns opphold i bofellesskap, fordelte timer				
					49	-	579	-	Arbeid/dagsenter/dagaktivitet				
					48	-	579	-	Skyss				
					52	-	186	-	Støttekontakt				
					52	-	151	-	Omsorgslønn				
					52	-	579	-	Ergoterapi				
SUM				88,15		6 027		3 489 748		2 238 000	1 001 398	2 520	998 878

Totalt pr bofellesskap

	Ressursinnsats	Egenandel	Refusjon	Egenbet	Refusjon eks egen bet
Bofellesskap nr 1	19 162 240	11 892 000	7 347 754	21 503	7 332 704

Kontroll vedtakstimer - bofelleskap

TURNUS		Timer per uke	Timer per år
Antall timer i turnus		558	29 026,92
fradrag for timer ute		0	0,00
Antall vedtakstimer		436	22 665,16
Ekstra innleie utover turnus			774,00
Antall timer til fordeling		122	7 135,76
KONTROLL			Timer per år
Sum vedtakstimer			22 665,16
Sum fordelte timer			7 135,76

Kontroll lønnsutgifter - bofellesskap

Lønnsutgifter bofellesskap 1		
Samlede lønnsutgifter år 2022 bofellesskap 1		25 000 000
Lønnsutgifter rapportert ressurskrevende		19 162 240
Lønnsutgifter ikke-ressurskrevende		9 550 000
Totalt		28 662 240
Avvik		3 662 240
Forklaring avvik		
Pensjon (netto) ført sentralt		3 200 000
AGA pensjon ført sentralt		451 200
Totalt		3 651 200

Noen spørsmål og svar ?

- Bruk av premiefond
- Inntektsføring av årets premieavvik og utgiftsføring av amortisert premieavvik tidligere år
- Avtaler med eksterne – dokumentasjon fordeling timer interaksjon og administrasjon
- Avtaler med eksterne – oppsigelse
- Avvikling av tilbud bruker ved bortgang og flytting
- Håndtering av strengt taushetsbelagte og sensitive vedtak/diagnoser

Beløp i kr 1000

Utbetalinger i 2023 for 2022– Troms og Finnmark (1)

	Kommune	Antall	Ressursinnsats	Nettoutgift	Tilskuddsbeløp
5401	Tromsø	127	403 937	356 177	129 899
5402	Harstad	17	62 923	52 357	21 131
5403	Alta	51	208 967	188 453	88 500
5404	Vardø	:	7 404	6 615	4 071
5405	Vadsø	18	85 490	77 600	40 107
5406	Hammerfest	37	156 182	140 402	52 337
5411	Kvæfjord	:	12 792	10 425	4 678
5412	Tjeldsund	7	19 927	18 013	5 866
5413	Ibestad	:	3 496	2 707	945

Beløp i kr 1000

Utbetalinger i 2023 for 2022– Troms og Finnmark (2)

	Kommune	Antall	Ressursinnsats	Nettoutgift	Tilskuddsbeløp
5414	Gratangen	:	6 933	5 355	622
5415	Lavangen	:	12 222	11 193	5 291
5416	Bardu	6	18 290	16 712	6 044
5417	Salangen	5	34 517	32 939	20 248
5418	Målselv	18	59 757	49 500	17 624
5419	Sørreisa	7	23 691	19 746	7 253
5420	Dyrøy	:	2 129	2 129	482
5421	Senja	43	148 250	127 399	49 431
5422	Balsfjord	16	50 230	43 129	14 969

Beløp i kr 1000

Utbetalinger i 2023 for 2022– Troms og Finnmark (3)

	Kommune	Antall	Ressursinnsats	Nettoutgift	Tilskuddsbeløp
5423	Karlsøy	:	12 467	10 100	3 197
5424	Lyngen	14	62 241	54 279	26 332
5425	Storfjord	:	10 321	8 731	3 322
5426	Kåfjord	:	6 166	4 588	1 229
5427	Skjervøy	5	16 354	12 409	3 823
5428	Nordreisa	10	29 574	22 429	5 735
5429	Kvænangen	5	14 858	11 702	3 258
5430	Kautokeino	12	41 342	35 792	13 983
5432	Loppa	:	10 558	8 980	3 522

Utbetalinger i 2023 for 2022– Troms og Finnmark (4)

	Kommune	Antall	Ressursinnsats	Nettoutgift	Tilskuddsbeløp
5433	Hasvik	5	24 908	22 521	11 912
5434	Måsøy	-	-	-	-
5435	Nordkapp	5	19 793	19 793	9 730
5436	Porsanger	6	17 114	15 252	4 877
5437	Karasjok	5	16 129	12 973	4 274
5438	Lebesby	:	11 677	10 636	3 626
5439	Gamvik	:	11 617	10 039	4 369
5440	Berlevåg	:	3 755	3 545	1 615
5441	Tana	7	25 136	22 769	9 669
5442	Nesseby	:	8 037	7 248	3 357
5443	Båtsfjord	6	29 808	25 863	11 282
5444	Sør-Varanger	18	58 278	54 333	21 493